AKMENĖS RAJONAS

AKMENĖS RAJONAS – Lietuvos teritorinio suskirstymo struktūra. Įkurtas 1950 06 20, priskyrus 23 panaikintos Mažeikių apskrities apylinkes ir 14 buv. Kuršėnų apskrities apylinkių. Tuomet jo plotas buvo 845 km^2. 1950 – 1953 priklausė buv. Šiaulių sričiai. 1959 prijungtos 4 panaikinto Žagarės r. ap-kės, 1962 – kelios buvusio Kuršėnų r. vietovės. 1962 12 08 panaikintas, prijungiant prie Mažeikių r., 1965 01 07 atkurtas, jam priskiriant 8 Mažeikių r. apylinkes ir 1 Joniškio r. apylinkę. Tuomet buvo 2 miestai (Akmenė ir Naujoji Akmenė) bei miesto tipo gyvenvietė Viekšniai. Teritorijos ribos dalinai keistos 1968 ir 1971. 1959 buvo 33915 gyv., 1970 – 38008 gyv., 1997 rajono plotas buvo 1054 km^2, gyventojų 38110. Nuo 1996 buvo 7 seniūnijos, 2000 Viekšnių sen. perduota Mažeikių rajonui. Rajono centras buvo Akmenė, nuo 1965 įkurdintas Naujoje Akmenėje.
Akmenės r. yra Ventos vidurupio žemumoje, žemės paviršius leidžiasi nuo 108 m virš jūros lygio pietryčiuose iki 63 m. – šiaurės vakaruose. Vidutinė sausio mėn. temperatūra -4,7 laipsnio, liepos mėn. +16,8 laipsnio. Šalnų pradžia vidutiniškai spalio 10, pabaiga – gegužės 12. Per metus vidutiniškai iškrenta apie 617 mm kritulių, nuolatinė sniego danga susidaro gruodžio 24, ištirpsta kovo 18, jos vidutinis storis 18 cm. Praktiškai visa teritorija patenka į Ventos baseiną, prateka Venta ir jos didesni intakai Dabikinė, Virvytė, Vadakstis. Iš viso Akmenės krašte teka apie 80 upių ir upelių, kurių didelė dalis virtę melioracijos kanalais. Yra Kamanų ežeras, 5 didesni tvenkiniai. Vyrauja lengvo priemolio dirvožemiai, miškingumas 30,4 proc. 1983 buvo 58240 ha žemės naudmenų, iš jų 42780 ha ariamos žemės, 2750 ha pievų, 12570 ha ganyklų, auginta 41600 ha įvairių pasėlių, 34400 galvijų, 39100 kiaulių, 1300 avių, 800 arklių, vidutiniai metiniai primilžiai iš karvės buvo 3057 kg pieno. Po 2000 plotas 844 km^2, 2018 gyvenamąją vietą buvo deklaravę 22245 asmenys.
Rajoną valdo Savivaldybė, renkami rajono s-bės taryba ir meras, vykdomosios valdžios funkcijas atlieka Rajono savivaldybės administracija. Per savo skyrius Savivaldybės administracija valdo švietimo, sveikatos apsaugos, kultūros, sporto ir kt. sferas, komunalinį ir kitų paslaugų ūkį. 2018 rajono biudžetas buvo 24780 tūkst. Eur pajamų.
Didžiausios pramonės įmonės sutelktos Naujojoje Akmenėje (AB „Akmenės cementas“, „Eternit Baltic“, „Kalcitas“, „Naujasis kalcitas“). Akmenėje veikia UAB „Vaidva“, Avastata“, „Akmeresta“, Ventoje – UAB „BIGSO“ ir kt. įmonės, Papilės sen. – bendrovės „Idavang“ Skabeikių kompleksas, Papilės ž. ū. bendrovė. 2014 buvo deklaruota 40,9 tūkst. ha žemės naudmenų, buvo 911 įregistruotų ūkininkų ūkių, laikyta daugiau kaip 2000 karvių bei 20000 kiaulių.
Jaunimo mokslinimui ir ugdymui 2015 buvo skirtos 4 g-jos, 1 prog -ja, 1 pagrindinė m-la, jaunimo ir suaugusiųjų mokymo centras, 4 vaikų darželiai, 2 muzikos m-los, Krašto muziejus, sporto ir kultūros centrai. Krašto istorijos ir kultūros paveldas – per 200 istorijos ir kultūros paminklų. Yra 6 seniūnijos, 3 miestai (Naujoji Akmenė, Akmenė, Venta), Papilės ir Kruopių miesteliai. 2025m. sausio 1d. rajone gyveno 19843 gyventojai (www. akmene.lt). Veikė 4 gimnazijos; Naujosios Akmenės Ramučių, Akmenės(skyriai ,,Gintarėlis ir Kivylių), Ventos (skyrius ,,Berželis”), Papilės Simono Daukanto (skyrius ,,Kregždutė”). Kitos švietimo įstaigos; Naujosios Akmenės ,,Saulėtekio” progimnazija, Naujosios Akmenės ikimokyklinio ugdymo mokykla (skyriai; ,,Buratinas”, ,,Atžalynas” ir ,,Žvaigždutė”), Kruopių pagrindinė mokykla, Dabikinės Vladimiro Zubovo mokykla, Akmenės rajono jaunimo ir suaugusiųjų švietimo centras, Akmenės rajono meno mokykla, Akmenės rajono sporto centras. Rajone veikia kultūros centras ir 5 kultūros namai(Akmenės, Alkiškių, Kruopių, Papilės ir Ventos). Viešoji biblioteka ir 13 filialų (Agluonų k. fil., Akmenės m. O.

AKMENĖS RAJONAS

Šimaitės b-ka, Eglesių k. fil., Jučių k. fil., Kairiškių k. fil., Kalniškių k. fil., Kivylių k. fil., Kruopių k. fil., Papilės mstl. K. Narščiaus b- ka, Sablauskių k. fil., Šapnagių k. fil., Vegerių k. fil. ir Ventos m. fil.). Rajono teritorijoje yra Valstybinis Kamanų rezervatas ir Ventos regioninis parkas. Akmenės r. savivaldybė bendradarbiauja su Bocholtu (Vokietija), Duobele (Latvija), Koninu (Lenkija), Mukava (Japonija), Olfus (Islandija), Rustavi (Sakartvelas), Viru – Nigula (Estija) ir kt.
Inf.: *VLE*, t. 1.